

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Czech

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Kotlarz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2016r. w R.

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkód górniczych

1. zobowiązuje pozwaną (...) Spółkę Akcyjną w K. do naprawienia szkód górniczych w budynku mieszkalnym powoda M. M., położonego w J. przy ul. (...), księga wieczysta prowadzona przez Sąd Rejonowy w Rybniku numer GL 1 (...) poprzez:

- przemurowanie pęknięć ścian wewnętrznych i zatarcie zaprawą zarysowań,
- przemurowanie pęknięć ścian zewnętrznych, przeżyłowanie zarysowań tynków i uzupełnienie zaprawą, a po dokonanych naprawach ujednolicenie tynków elewacji poprzez pomalowanie jej farbą,
- przemurowanie spękanych nadproży nad drzwiami,
- przeżyłowanie pęknięcia stropu betonowego i uzupełnienie zaprawą cementową,
- oczyszczenie okrojonych faset i uzupełnienie zaprawą,
- wymianę tynków sufitów na stropie drewnianym w miejscach uszkodzonych,
- rozebranie uszkodzonej posadzki cementowej wraz z podłożem i wykonanie nowej, z izolacją poziomą,
- uregulowanie okna z tworzyw PCV w sypialni,
- wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie;

2. w pozostałej części powództwo oddala;

3. koszty zastępstwa procesowego wzajemnie znosi;

4. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 3287 zł (trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem części opłaty od pozwu i części wynagrodzenia biegłych.

SSO Mariola Czech

UZASADNIENIE

Powód M. M. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania wniósł o zobowiązanie pozwanej do naprawienia szkody w nieruchomości powoda poprzez przywrócenie stanu poprzedniego oraz o zniesienie wzajemnie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ulicy (...), opisanej w Księdze Wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rybniku VII Wydział Ksiąg Wieczystych. Na przedmiotowej nieruchomości znajduje się podpiwniczony, dwukondygnacyjny budynek mieszkalny, w którym występują szkody, które w ocenie powoda powstały w związku z prowadzoną eksploatacją górniczą pozwanej.

Ujawnione uszkodzenia budynku polegają w szczególności na:

- pęknięciu ścian na pierwszym i drugim piętrze oraz klatce schodowej,
- pęknięciu sufitów na drugim piętrze,
- lokalnym zawilgoceniu oraz zmurszeniu tynków ścian oraz pęknięciu betonowych płyt stropowych i podłogowych w piwnicach,
- pęknięciu schodów,
- pochyleniu budynku,
- zwichrowaniu stolarki,
- pęknięciu elewacji zewnętrznej oraz cokołu,
- deformacji rynien,
- pęknięciu pokrycia dachowego oraz komina.

Wobec powyższego powód dnia 19 kwietnia 2013 roku wystąpił z wnioskiem o naprawę szkód górniczych. Jednakże strona pozwana w odpowiedzi wskazała na brak związku przyczynowego między prowadzoną działalnością górniczą a szkodami powstałymi w nieruchomości powoda. W tych okolicznościach wniesienie pozwu stało się konieczne i jest w pełni uzasadnione.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w K. wniosła o oddalenie powództwa i przychyliła się do wniosku powoda o wzajemne zniesienie kosztów postępowania.

Pozwana podnosi, że wskazane pozwem szkody są tożsame z uprzednio dochodzonymi przez powoda i będącymi przedmiotem postępowania w sprawie I C. 693/02 Sądu Rejonowego w Rybniku. W zakresie, w jakim były one przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu w tamtym postępowaniu, naprawa szkody nastąpiła przez powoda we własnym zakresie (na jego wniosek), a na koszt pozwanej.

Pozwana zarzuca, że opisane pozwem uszkodzenia nie są w ogóle związane z niegdyśszą eksploatacją górniczą lecz są następstwem niewłaściwej jakości robót wykonanych uprzednio przez powoda we własnym zakresie, jak też - w pierwszej kolejności - podnosi zarzut przedawnienia roszczenia.

Nieruchomość powoda pozostaje poza wpływami eksploatacji górniczej. Od 1986 roku pozwana nie prowadzi eksploatacji w tym rejonie. Nieruchomość pozostawała w zasięgu ujemnych oddziaływań wydobywczej działalności Kopalni co najwyżej do roku 1989, tj. do czasu, kiedy nastąpiło uspokojenie górotworu po dokonanej w 1986 r.

eksploatacji górniczej. Upływ okresu przedawnienia nastąpił więc, zgodnie z uchylonym art. 442 kc, przed wejściem w życie ustawy z 9.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. M. jest właścicielem zabudowanej nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), o pow. 0,5179 ha, dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...).

Składnik budowlany nieruchomości stanowią w szczególności: budynek mieszkalny z przybudówką gospodarczą oraz ogrodzenie. Obiekt mieszkalny został wzniesiony w 1939 r. Ma on powierzchnię 105,40 m², jego kubatura wynosi 885,40 m³ i jest dwukondygnacyjny, wolnostojący, w całości podpiwniczony. Budynek mieszkalny od wewnątrz wykonany jest z cegły ceramicznej na zaprawie cementowo-wapiennej, ściany nadziemia z cegły ceramicznej, elewacja z tynku nakrapianego malowanego w kolorze białym. Stolarka okienna wykonana jest z tworzyw PCV, a stolarka drzwiowa jest drewniana. Budynek posiada instalacje wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania i elektryczną.

Dowód: wydruk treści księgi wieczystej k. 7-12; opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego M. S. k. 165-201, 230-231; akta sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Rybniku o sygn. I Cgg 693/02, a szczególności opinie biegłych sądowych

Nieruchomość powoda znajduje się w obszarze górniczym pozwanej (...) S.A. w K. i nie oddziałują na nią wpływy górnicze innych zakładów górniczych. Złoże węgla kamiennego KWK (...) położone jest w zachodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, w południowo-wschodniej części niecki chwałowickiej zalegającej między nasunięciem michałkówickim (od zachodu) i nasunięciem orłowskim (od wschodu). Niecka ta stanowi brachysynklinę, której maksymalne obniżenia znajdują się po północnej stronie obszaru - w Oddziale Górniczym (...). W związku z nieckowatym charakterem złoża, zapadanie warstw jest zmienne. Warstwy zapadają zarówno od strony nasunięć ku osi niecki, to znaczy ze wschodu i z zachodu, ale także z południa na północ: z kolei rozciągłość wynika z kształtu niecki i zmienia swój kierunek wzdłuż łuku. U. warstw jest bardzo zmienny i waha się od 8° do 15° w centralnej części złoża, do 40°-55° na wschodnim skrzydle niecki. Na skrzydle zachodnim niecki, w pobliżu nasunięcia michałkówickiego, stwierdzono strefę warstw stojących, a nawet przewalonych. Amplituda przesunięcia warstw wynosząca około 1100-1500 m oraz nachylenie nasunięcia kształtujące się w przedziale 30°-40° ku zachodowi. Oprócz wyżej wymienionych dwóch zasadniczych dyslokacji występują również uskoki, których generalny kierunek jest zbliżony do równoleżnikowego. Do ważniejszych dyslokacji nieciągłych należą: Uskok B

Uskok V, Uskok A1, Uskoki C i C1, Uskok D, Uskoki E i E1, Uskok F, Uskok A, Uskok II i Uskok (...) stanowiący granicę eksploatacyjną z KWK (...).

Powyższym głównym dyslokacjom towarzyszą często mniejsze uskoki, a szczególne nasilenie mikrotektoniki obserwuje się w centralnej części złoża. Między uskokami II i III występuje strefa uskoków równoleżnikowych o zrzutach dochodzących do 2 m. Z kolei w partii między szybami głównymi, a zlikwidowanym szybem nr 6 przebiegają uskoki południkowe, o zrzutach do 2 m, zlokalizowane po północnej i południowej stronie uskołu III. W odległości około 50m na północ od przedmiotowej nieruchomości występuje uskok graniczny B o zrzucie około 100 m, będący naturalną granicą eksploatacyjną kopalń (...) i (...).

Przedmiotowy rejon zlokalizowany jest na granicy występowania utworów przepuszczalnych (reprezentowanych przez piasek drobno-, średnio- i gruboziarnisty) oraz nieprzepuszczalnych (reprezentowanych przez ily) występujących w spągu utworów czwartorzędowych. W spągu utworów trzeciorzędowych zalegają warstwy nieprzepuszczalne reprezentowane przez il i mułek. W odległości 150 m w kierunku północnym zlokalizowana jest studnia reperowa J-151, której głębokość wynosi ponad 7 m. Poziom wody stwierdzono na głębokości 5 m - rzędna zwierciadła wody wynosi 245,83 m n.p.m. oraz studnia S-1, której głębokość wynosi 28 m. Poziom wody stwierdzono na głębokości 10 m - rzędna zwierciadła wody wynosi 250,5 m n.p.m.

Eksploracja pokładów węgla w opiniowanym rejonie prowadzona była z przerwami od roku 1943 do roku 1987 w pokładach: 401/3, 403/1, 403/3, 404/5, 405/1, 405/4, 408/1. Kopalnia (...) prowadziła w przeszłości eksploatację w przedmiotowym rejonie w pokładach 404/5, 405/1, 405/4, 408/1. Kopalnia (...) prowadziła eksploatację w pokładach 401/3, 403/1, 403/3 w latach 1943-1944. Teren nieruchomości powoda poddawany był negatywnym wpływom eksploatacji od 1943 r. Ostatnią eksploatacją mogącą negatywnie oddziaływać na nieruchomość powoda była eksploatacja w pokładzie 405/4 prowadzona w latach 1986- 1987. Największy wpływ na obiekt miała eksploatacja prowadzona w latach 1955 – 1957 w pokładzie 408/1. Krawędzie eksploatacji zatrzymanej w tym pokładzie znajdują się w odległości około 140 m na wschód od nieruchomości powoda.

Przy uwzględnieniu całkowitych osiadań powstałych wskutek eksploatacji prowadzonej w rejonie nieruchomości powoda o całkowitym zakończeniu procesu tworzenia się niecki osiadania można mówić już w roku 1993. Łączne obniżenie terenu w latach 1943-93 osiągnęło wielkość $W=0,062$ m. Od roku 1987 w rejonie nie była prowadzona żadna eksploatacja, a zatem w pierwszej połowie lat 90-tych zakończyły się bezpośrednie wpływy eksploatacji górniczej prowadzonej przez pozwaną. Również poziom sejsmiczności generowany późniejszą działalnością górniczą pozwanej nie miał bezpośredniego wpływu na nieruchomość powoda.

Jednakże teren w rejonie nieruchomości powoda nie uległ całkowitemu uspokojeniu. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest reaktywacja starych zrobów oraz doprowadzenie poprzez dokonaną eksploatację do uruchomienia przemieszczeń na płaszczyźnie uskokowej występującego w bliskim sąsiedztwie nieruchomości powoda uskoku granicznego B o zrzucie $h \approx 100$ m.

Dowód: opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. P. k. 57-101, 127-134; akta sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Rybniku o sygn. I Cgg 693/02, a szczególności z opinii biegłych sądowych wydanych w tej sprawie

Na nieruchomości przeprowadzono na zlecenie pozwanej remont składników budowlanych w okresie od 17 lipca do 6 grudnia 1995 r. z uwagi na ujawnienie szkód pochodzenia górniczego. Natomiast regulacje rynien dachowych i malowanie ogrodzenia wykonano w roku 1996.

Na przełomie 1998 i 1999 roku z różnym natężeniem i intensyfikacją zaczęły się pojawiać na nieruchomości powoda kolejne uszkodzenia. Z uwagi na kwestionowanie przez (...) związku przyczynowego pomiędzy prowadzoną eksploatacją, a szkodami występującymi na nieruchomości powoda, powód w 2002 r. wniósł pozew do Sądu. W rozpatrywanej sprawie o sygn. akt I Cgg 693/02 Sąd Rejonowy w Rybniku wyrokiem z 31.01.2005 r. zobowiązał pozwaną do naprawy szkód górniczych w nieruchomości powoda poprzez przeprowadzenie stosownych prac. W toku postępowania zostały wydane dwie opinie: górniczo-hydrologiczna i budowlana. Biegli wskazali, że uszkodzenia powstałe w budynku powoda powstały w wyniku reaktywacji starych zrobów, a także samolikwidacji występujących pustek poeksploatacyjnych w górotworze, głównie w ławicach piaskowców. Ponadto stwierdzone w budynku odstępstwa od założeń projektowych nie miały żadnego wpływu na powstanie szkód. Jednakże budynek ma niską odporność konstrukcyjną i nawet nikłe oddziaływania eksploatacyjne mogą wpływać na ten budynek. Szkody w budynku powstały z uwagi na jego niewielkie wychylenie, a uszkodzenia ogrodzenia i kostki brukowej spowodowane były głównie deformacją podłoża w kierunku południowo-zachodnim. Na południu od nieruchomości powoda na drodze powstały również uszkodzenia, a także na terenie nieruchomości niezabudowanej za drogą powstała deformacja nieciągła, zniżenie terenu.

Pozwana Ugoda Nr (...) z dnia 20.03.2006 r. upoważniła powoda do wykonania napraw we własnym zakresie. M. M. taki remont wykonał, co zostało potwierdzone protokołem końcowego odbioru robót z dnia 27.04.2006 r. W protokole stwierdzono, że remont został wykonany bezusterkowo i tym samym występujące uszkodzenia pochodzenia górniczego zostały usunięte.

W 2012 roku i w następnych latach powód zauważał powstawanie kolejnych uszkodzeń budynku, m.in. w postaci pęknięć ścian na pierwszym i drugim piętrze oraz klatce schodowej, pęknięć sufitów na drugim piętrze, pęknięć

elewacji zewnętrznej oraz cokołu, a także zwichrowaniu stolarki i pochyleniu się budynku. Wobec tego powód dnia 19.04.2013 roku wystąpił z wnioskiem o naprawę szkód górniczych. Jednakże strona pozwana pismem z 22.05.2013 r. w odpowiedzi wskazała na brak związku przyczynowego między prowadzoną działalnością górniczą a szkodami powstałymi w nieruchomości powoda, sugerując jednocześnie, że ostatnio wykonane przez samego powoda roboty remontowe mogły nie zostać przeprowadzone zgodnie z wszystkimi prawidłami budowlanymi i tym samym mieć wpływ na nowe uszkodzenia.

Dowód: wniosek o naprawę szkód górniczych z 19.04.2013 r. k. 5; pismo pozwanej z 22.05.2013 r. k. 6; opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. P. k. 57-101, 127-134; akta sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Rybniku o sygn. I Cgg 693/02, a szczególności z opinii biegłych sądowych wydanych w tej sprawie oraz wyroku; ugoda stron Nr (...) wraz z kalkulacją kosztów k. 29-43; dziennik robót k. 28; protokół z oględzin nieruchomości powoda k. 27

Z uwagi na to, że teren w rejonie nieruchomości położonych przy ulicy (...) ciągle pracuje, powstają nowe uszkodzenia budynków mieszkalnych, w tym obiektu powoda. Także uszkodzenie nawierzchni pobliskiej ulicy (...) ma związek przyczynowy z prowadzoną w przeszłości w tym rejonie eksploatacją górniczą przez KWK (...). Powyższy uskok ma tendencję do odnawiania się.

W oparciu o opinię oraz opinię uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu górnictwa i geologii J. P. Sąd ustalił, że pomimo upływu 28 lat od zakończenia ostatniej eksploatacji w przedmiotowym rejonie, na opiniowanej nieruchomości oraz nieruchomościach sąsiednich powstają szkody, które należy wiązać z reaktywacją starych, płytkich zrobów oraz oddziaływaniem uskoku granicznego B o zrzucie $h \approx 100$ m. Nadto aktualnie szkody powodowane są deformacjami nieciągłymi, których wystąpienie jest trudne do prognozowania, zarówno co do czasu wystąpienia jak również kształtu tych deformacji. Natomiast wstrząsy górotworu oraz uwarunkowania hydrogeologiczne nie mają istotnego wpływu na uszkodzenia, które stwierdzono na nieruchomości powoda

Na podstawie opinii biegłego sądowego M. S. i opinii uzupełniającej Sąd ustalił, że w budynku powoda w wyniku oddziaływania poeksploatacyjnego powstały: pęknięcia i zarysowania ścian wewnętrznych, pęknięcia i zarysowania ścian zewnętrznych, pęknięcia nadproży drzwiowych, pęknięcia sufitu betonowego, spękania tynków na stropach drewnianych, okrojzenia faset, spękania posadzki cementowej w piwnicy oraz występuje rozregulowanie okna z tworzywa PCV w sypialni. Ponadto szkody te nie są tożsame ze szkodami, które były naprawiane na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku w sprawie I C. 693/02 oraz ugody Nr 29/354/2006 z dnia 20.03.2006 r. zawartej pomiędzy stronami.

Poza wymienionymi uszkodzeniami stan techniczny budynku jak i rodzaj zastosowanych materiałów oraz sposób technicznego utrzymania jest „dobry”, a gospodarka remontowa budynku prowadzona je w sposób prawidłowy.

Natomiast wychylenie z pionu budynku jest niezauważalne. Uszkodzenie korony komina nie jest szkodą górniczą (brak czapki betonowej). Zmurszenie tynków na ścianach piwnic spowodowane jest naturalnym zużyciem. Ponadto nie występują pęknięcia schodów, rynny nie są zdeformowane, a połać dachowa budynku mieszkalnego nie wykazuje uszkodzeń - pokrycie papowe jest w dobrym stanie.

Z uwagi na powyższe nie ma przeciwwskazań, aby dokonać naprawy budynku mieszkalnego powoda, która winna polegać na przywróceniu stanu poprzedniego poprzez:

- przemurowanie pęknięcia ścian zewnętrznych,
- przeżyłowanie pęknięcia stropu betonowego i uzupełnienie zaprawą cementową,
- oczyszczenie okrojonych faset i uzupełnienie zaprawą,
- wymianę tynków sufitów na stropie drewnianym w miejscach uszkodzonych,
- rozebranie uszkodzonej posadzki cementowej wraz z podłożem i wykonanie nowej, z izolacją poziomą,

- uregulowanie okna z tworzywa PCV w sypialni,
- wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie.

Szacunkowy koszt naprawy uszkodzeń pochodzenia górniczego sporządzony w aktualnym poziomie cen brutto, tj. z należnym 8% podatkiem VAT, wynosi 25 738,04 zł (23 831,52 zł x 1,08).

Dowód: opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. P. k. 57-101, 127-134; opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego M. S. k. 165-201, 230-231; akta sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Rybniku o sygn. I Cgg 693/02, a szczególności z opinii biegłych sądowych wydanych w tej sprawie; opinia geologiczno-górnicza nr 191/14/AJ pozwanej k. 26-26v

Podjmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, a zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

Ponadto Sąd w całości podzielił wywody i wnioski opinii wydanych przez biegłych sądowych: M. S. oraz J. P., gdyż zostały one sporządzone w sposób rzetelny i wszechstronny oraz były poparte specjalistyczną literaturą i wizją w terenie. Biegli, z różnych dziedzin, szczegółowo przeanalizowali kwestie dotyczące zarówno uszkodzeń występujących na nieruchomości powoda i technicznej możliwości przywrócenia do stanu poprzedniego wszystkich składników wchodzących w skład nieruchomości powoda. Równocześnie biegli rzeczowo odnieśli się do wszystkich zarzutów stron postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Dochodzone przez powoda roszczenia wynikały z faktu wystąpienia szkody na jego nieruchomości spowodowanej ruchem zakładu górniczego pozwanej, a ponieważ ruch ten prowadzony był zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, to do naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zastosowanie miały przepisy regulujące tę szczególną materię.

Ponadto zgodnie art. 435 § 1 kc przedsiębiorca górniczy, jako prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.), odpowiada za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną przez ruch tego przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

W przedmiotowej sprawie zgodnie z art. 222 w zw. z art. 227 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2015.196 j.t.) zastosowanie ma nowa ustawa o prawie geologicznym i górniczym. W związku z powyższym podstawę dla ustalenia odpowiedzialności za powstałą szkodę w nieruchomości powodów stanowi art. 144 tej ustawy. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą. Ustęp 2 stanowi, że przepis powyższy stosuje się odpowiednio do innych podmiotów, których prawa majątkowe są zagrożone ruchem zakładu górniczego. Natomiast z kolejnego ustępu (ust. 3) wynika, że jeżeli nie zachodzą okoliczności przewidziane w ustępach 1 i 2, przedsiębiorca odpowiada za szkodę według zasad określonych w Kodeksie cywilnym. Innymi słowy zastosowanie znajdują przepisy ogólne kodeksu cywilnego regulujące kwestię naprawienia szkody.

Zgodnie więc z art. 363 kc, który znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego (restitucja naturalna), bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do

świadczenia w pieniądzu. Z kolei w § 2 wskazano, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Wyraźnie podkreślić należy, że aby przejść do etapu postępowania sądowego dochodzenia przywrócenia stanu poprzedniego w związku z ruchem zakładu górniczego, to najpierw przeprowadzone musi zostać postępowanie ugodowe między stronami. Po myśli art. 151 ust. 1 cyt. ustawy sądowe dochodzenie roszczeń jest możliwe po wyczerpaniu postępowania ugodowego. Natomiast w ustępie 2 przepisu wskazano, że warunek wyczerpania postępowania ugodowego jest spełniony, jeżeli przedsiębiorca odmówił zawarcia ugody lub jeżeli od skierowania przez poszkodowanego roszczenia wobec przedsiębiorcy upłynęło 30 dni, chyba że poszkodowany, zgłaszając żądanie zawarcia ugody, wyznaczy dłuższy termin.

Zgodnie z ustalonym stanem faktycznym powód zgłosił szkodę pozwanej wnioskiem z dnia 19.04.2013 r., ponownie domagając się od pozwanej usunięcia nowo ujawnionych szkód górniczych w obiektach budowlanych.

Powód w złożonym wniosku wyszczególnił na czym, polegają stwierdzone przez niego uszkodzenia. Pozwana miała od tego momentu 30 dni na to, by wskazane przez powodów szkody naprawić lub dokonać ugodowego załatwienia sprawy, do czego jednak nie poczuwała się – pismo z 22.05.2013 r. W związku z powyższym Sąd uznał, że tryb ugodowy przewidziany niniejszą ustawą został wyczerpany.

Pierwszą kwestią podnoszoną przez stronę pozwaną był zarzut przedawnienia roszczeń powoda. Ostatnie szkody na nieruchomości powoda z różnym natężeniem i intensyfikacją zaczęły się pojawiać od około 2012 r. Natomiast niewielkie wychylenie budynku następowało już wcześniej, ale stopniowo i w zasadzie nie było zauważalne dla osób korzystających z obiektu. Zatem termin przedawnienia omawianego roszczenia odszkodowawczego wtedy rozpoczyna bieg, gdy poszkodowany może zdać sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wyrządzającego szkodę. Z pewnością nastąpiło to po roku 2006, kiedy przeprowadzono ostatnie prace remontowe, a nie jak wskazuje pozwana w 1989 r., kiedy nastąpiło uspokojenie górotworu, po dokonanej w 1986 r. ostatniej eksploatacji. Ponadto na pozwanej spoczywa ciężar wykazania kiedy termin przedawnienia rozpoczął bieg (art. 6 kc), gdyż z tej okoliczności wywodzi skutki prawne. Nie wykazała zaś, że termin ten upłynął. Ponadto strona pozwana w piśmie procesowym z dnia 14.10.2015 r. przyznała, że reaktywacja uskoku na jezdni położonej w odległości około 300 m od nieruchomości powoda nastąpiła w 2009 r. na skutek wzmożonego ruchu kołowego na ciągach komunikacyjnych w tym rejonie, co było czynnikiem inicjującym. Także biegli sądowi wydający opinie w sprawie nieruchomości graniczącej z nieruchomością powoda (ul. (...)) jednoznacznie wskazują, że opiniowany teren nie uległ całkowitemu uspokojeniu - opinie wydane w 2010 r. oraz w 2015 r.). Również biegli sądowi w niniejszej sprawie opiniujący jednoznacznie wskazali, iż szkody górnicze w budynku mieszkalnym są nowe i powstały na przestrzeni ostatnich lat.

W związku z powyższym Sąd uznał za prawdziwe twierdzenia strony powodowej, iż od około 2012 r. zaczęły się pojawiać szkody na nieruchomości przy ul. (...). Sąd zauważa, że powód nie jest specjalistą w dziedzinie geologii i górnictwa, czy też budownictwa, nie jest również świadomy etapów wydobywania, realizowanych w danym czasie eksploatacji, planów pozwanej odnośnie zakończenia prac na określonym obszarze, a także szczegółowych wpływów takiej działalności na stanowiący jego własność budynek. Nie można zatem od powoda wymagać, by w sposób precyzyjny za każdym razem określał daty powstania konkretnych szkód.

Poprzez odesłanie wynikające z art. 145 w/w ustawy Prawo geologiczne i górnicze, zgodnie z którym do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej, do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej regulowanej tą ustawą konieczne było ustalenie, że w nieruchomości powoda powstała szkoda oraz, że istnieje adekwatny związek przyczynowy (art. 361 kc) pomiędzy powstałą szkodą a działalnością górniczą pozwanej.

Wydane w niniejszej sprawie opinie biegłych sądowych nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego, że występujące na nieruchomości powoda szkody są szkodami nowymi i są pochodzenia górniczego i pozostają w związku przyczynowym z działalnością pozwanej. Aktualnie szkody powodowane są deformacjami nieciągłymi,

których wystąpienie jest trudne do prognozowania zarówno co do czasu wystąpienia jak również kształtu tych deformacji. Biegły J. P. rzeczowo wskazał, że deformacje nieciągłe dzieli się na dwa zasadnicze typy: powierzchniowe, zwykle w formie lejów lub nieregularnych zapadlisk: liniowe występujące jako pęknięcia i szczeliny terenu oraz progi, garby, owy i osuwiska. Deformacje nieciągłe w postaci zapadlisk powierzchni (leje, zagłębienia kotlinowe, rozpadliny, szczeliny) powstają przy wybraniu odpowiednio dużych pól pokładu na małych i średnich głębokościach. Mogą one występować także z opóźnieniem (nawet wieloletnim), pomimo ustalenia się stanu równowagi w górotworze po wykonaniu tych wyrobisk. Dochodzi do nich wskutek zawalenia się skał stropowych osłabionych działaniem wód przenikających z powierzchni, którym towarzyszy wynoszenie cząstek mineralnych, albo wskutek samozapalania się calizny węglowej, wstrząsów tektonicznych i podebrania zrobów. Zapadliska na powierzchni mogą mieć różną powierzchnię, kształt zarysu i rozmaite głębokości, w zależności od wielkości wybranego pola pokładu i jego grubości. Możliwość wystąpienia deformacji nieciągłych jest trudna do określenia zarówno co do czasu powstania jak i kształtu oraz zasięgu.

Na możliwość reaktywacji starych zrobów w opiniowanym rejonie wskazuje także pozwana w opinii mierniczo-geologicznej z dnia 15.10.2014 r. sporządzonej przez pracownika pozwanej dla obiektu położonego przy ulicy (...) – „reaktywacja starych zrobów, możliwość powstania zapadlisk, zawilgocenie względnie zawodnienie” (k. 26).

W ocenie Sądu biegli sądowi w sposób wszechstronny, rzeczowy i logiczny przeanalizowali całość zagadnienia. Ponadto wydali je po zapoznaniu się z materiałem zawartym w aktach sprawy, dokumentacją geologiczno-górnictwem i przeprowadzeniu stosownych analiz, wizji lokalnych i oględzin składników budowlanych oraz biorąc pod uwagę inne opinie, jak również zastrzeżenia zgłaszane przez strony. Dlatego Sąd nie widział podstaw, aby opinie biegłych nie mogły stanowić podstawy ustaleń w przedmiotowej sprawie.

Zgodnie z art. 146 ust. 3 cyt. ustawy Prawo geologiczne i górnicze jeżeli nie można ustalić, kto wyrządził szkodę, odpowiada za nią przedsiębiorca, który w dniu ujawnienia się szkody ma prawo prowadzić w obszarze górniczym, w granicach którego wystąpiła szkoda, działalność regulowaną ustawą. Mając na względzie ten przepis strona pozwana nie może się skutecznie uchylić od odpowiedzialności za szkody górnicze ujawnione na nieruchomości powoda, gdyż nie wskazała jednocześnie innych przyczyn powstania tych szkód, których charakter jest typowy dla szkód pochodzenia górniczego.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze zobowiązał pozwaną do przywrócenia stanu poprzedniego nieruchomości powoda w sposób wskazany przez biegłego, tj. poprzez:

- przemurowanie pęknięcia ścian zewnętrznych,
- przeżyłowanie pęknięcia stropu betonowego i uzupełnienie zaprawą cementową,
- oczyszczenie okrojonych faset i uzupełnienie zaprawą,
- wymianę tynków sufitów na stropie drewnianym w miejscach uszkodzonych,
- rozebranie uszkodzonej posadzki cementowej wraz z podłożem i wykonanie nowej, z izolacją poziomą,
- uregulowanie okna z tworzywa PCV w sypialni,
- wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie.

Jednocześnie Sąd przyjął za biegłym M. S., iż szacunkowy koszt naprawy uszkodzeń pochodzenia górniczego sporządzony w aktualnym poziomie cen brutto, tj. z należnym 8% podatkiem VAT, wynosi 25 738,04 zł (23 831,52 zł x 1,08).

Wskazać również należy, że wbrew żądaniu powoda uszkodzenie korony komina nie jest szkodą górniczą, a zmurszenie tynków na ścianach piwnic spowodowane jest naturalnym zużyciem. Ponadto nie występują pęknięcia schodów, rynny nie są zdeformowane, a połać dachowa budynku mieszkalnego nie wykazuje uszkodzeń. Z uwagi na to Sąd w pozostałej części powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 kpc, dokonując ich stosunkowego rozliczenia.

Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić Sąd obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy według zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Oznacza to, że część opłaty sądowej, od której zwolniony był powód obciąża pozwaną według wyniku sporu zgodnie z art. 100 kpc.

Zgodnie z wnioskami stron Sąd koszty zastępstwa procesowego wzajemnie zniósł (pkt 3 wyroku).

Wydatki Skarbu Państwa związane były z wynagrodzeniem biegłych, które wynosiły 6 005,81 zł oraz opłatą od pozwu, od której powód był zwolniony, a która wynosiła 3 775 zł. Na pozwaną został zatem włożony obowiązek zwrotu na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. opłaty od pozwu w zakresie uwzględnionego powództwa i wydatków na biegłych w wysokości trzeciej części, czyli łącznie w kwocie 3 287 zł. Jednocześnie Sąd na podstawie art. 113 ust. 4 wyżej powołanej ustawy odstąpił od obciążenia powoda przypadającą na niego częścią należnych kosztów sądowych biorąc pod uwagę przedmiot postępowania i okoliczności sprawy. Znalazło to wyraz w punkcie 4 wyroku.

SSO Mariola Czech